

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Saxonia || Et || Metropolis || Alberti Crantzii || Historici
Doctiss. Sacrae || Theologiae & Iuris Canonici Doctoris ||
celeberrimi, ac Ecclesiae Ham-||burgensis quondam
Decani**

Krantz, Albert

Coloniae, 1574

Capvt XX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11453

pis Catalaunicis: iubebat bono esse animo socios, & suis se aliquandiu viribus sustinere: quamprimum poterit, se presidia missurum. Operæ precium putavi verba Bedæ inserere: & ex epistola lachrymis plena partem ponere, quam Britones Aetio misere: Aetio ter consuli gemitus Britanorum: & prius interpositis quibusdam hæc inferunt: Repellunt barbari ad mare, repellit mare ad barbaros: inter hæc oriuntur duo genera funerum: aut iugulamur, aut mergimur. neque tamen per hoc quicquam auxiliij impetrarunt. Nam Aetium imprimis Gallicanæ expeditionis cura totum occupavit: & Hunorum apparatus, qui diu nunciabatur, deterrebat, nè quas haberet copias, diminueret: qua ratione nequiuit Britanorum precibus satisfacere. Itaque Romani ciues qui Britanniam frequentes diuersis ex causis inhabitabant, & ipsi simul Britani cum se à Pictis & Scotis diutius tueri diffiderent, Anglos Saxones, datis in stipendium pecunijs, ex proximis Germania littoribus conduxerunt presidio affuturos: qui quidem Saxones cognomento Angli, duce eorum Vortegerio insulam ingressi, Scotos atque Pictos prælio represserunt superatos: Sed ipsi postea mercenarij Saxones ambitione ducti, magis Britonibus, quàm Picti aut Scoti hostes, nocuerunt: Romanos enim ciues, & Britanorum primores, maiori ex parte vario genere mortis interfecerunt: ex eoq; tempore cœperunt Saxones Angli Britannia dominari. Sic memorant Itali scriptores.

CAPVT XX.

Bedam indigenam, quem testem introduximus, his de rebus scribentem, quia multis incomperta res est, Saxones Britanniam de suo nomine, quod Angli dicerentur, dixisse Angliam, audiamus: vt erubescant inscitiam

scitiam suam, qui Saxones ex Britannia ortos fabulantur, nescientes, Britones ex Anglis Saxonibus Anglorum nomen mutuâssel Verba eius ponenda sunt: Anno, inquit, ab incarnatione Domini CCCCX LIX, cum Orientis Imperium teneret Martianus, & Valentinianus Augustus Occidenti præisset, Anglorum siue Saxonum gens inuitata à rege Britonum Vitigerio, Britannia tribus longis nauibus aduehitur: & in Orientali parte insula, iubente eodem rege, locum accepit commanendi: quasi pro patria pugnatu: re autem vera hanc expugnatura suscepit. Inito ergò certamine cum hostibus, qui ab aquilone ad aciem venerât, victoriam sumpsere Saxones: quod ubi domi nunciatum est, simul & insula fertilitas, & segnitas Britonum, mittitur confestim illo classis maior armorum, ferens manû fortiorum: quæ præmissæ adiuncta cohorti, insuperabilem fecit exercitum. Susceperunt ergò qui aduenerant, donantibus Britonibus, locum habitationis inter eos ea cõditione, vt pro patriæ pace & salute in hostes militarent: illis militantibus debita Britones stipendia ferrent. Aduenerant autem de tribus Germania titulis fortioribus, id est, de Saxonibus, Anglis, Iutis: De Iutarum origine sunt Cantuarij & Vectuarij, hoc est, ea gens quæ Vectam tenet insulam, & ea quæ vsq; hodiè occidentalium Saxonum Iutarum natio nominatur, posita contra insulam Vectam. De Saxonibus, hoc est, ea regione antiquorum Saxonum, venere orientales Saxones, meridiani, & occidui. Porro de Anglis, hoc est, de illa patria quæ Anglia dicitur, & ab eo tempore vsq; hodiè manere deserta inter prouincias Iutarum & Saxonum perhibetur, orientales & mediterranei Angli, pariterq; tota Nordhumbroorum progenies, id est, earum gentium quæ ad boream fluminis Humbri inhabitât, ceteriq; Anglorum

glorum populi sunt orti. Duces fuisse perhibentur eorum
primi, duo fratres Hingest & Horsa: e quibus Horsa post-
ea occisus in bello à Britonibus, hætenus in orientalibus
Cantie partibus monumentum habet suo nomine insigne.
Erant autem filij Dætgisi, cuius pater Vecti, cuius pater
Vecta, cuius pater Voden: de cuius stirpe permularum
provinciarum genus regium, originē duxit. Nō mora er-
gō cōfluentibus in insulā certatim gentiū memoratarum
ceteris, grādescere cœpit populus aduenarū, ita vt ipsis
quoq; qui aduocauerant, indigenis essent terrori: cum
subitō inito ad tempus fœdere cū Pictis, quos longius iam
bellando pepulerunt, in socios arma vertere incipiunt: &
quidē primū annonas sibi abundantius subministrare
cogunt: protestantes, nī facerēt, se rupto fœdere omnem
regionē vastaturos. Nec segnius exequuntur: Siquidem,
vt breuiter dicā, accensus manibus paganorū ignis, iustas
de sceleribus populi vltiones expetijt: non illius impar qui
quondam à Chaldaeis Hierosolymarū mœnia, immō & æ-
dificia cuncta consumpsit. Sic enim & hic agente impio
victore, immō disponente iusto iudice, proximas quasq;
ciuitates agrosq; depopulans, ab orientali mari ad occi-
dentale, nullo prohibente, suū continuauit incendiū: to-
tamq; penē insulā pereuntis superficies obtexit. Ruebant
ædificia publica simul & priuata: passim sacerdotes inter
altaria trucidabantur: Præsules cum populis sine vllō re-
spectu honoris, ferro pariter & flāmis absumebantur: nec
erat qui crudeliter interēptos sepultura traderet. Igitur
nonnulli de miserandis reliquijs in montibus cōprehensi,
aceruatim iugulabantur: alij fame confecti, protendētes
manus hostibus dabant, pro accipiendis alimentorū subsi-
dijs, & eternū seruitiū subituri, si tamen nō continuū tru-
cidarētur: Alij trās marinas regiones dolētes petebāt: Alij
præ-

præ-

praestolantes pacem, in patria trepidi pauperem vitam in montibus & syluis & rupibus, moesta & afflicta mente semper agebant. At ubi hostis exterminatis dispersisq; insula indigenis, domum reuersus est, coeperunt & illi paulatim vires animosq; resumere, emergentes de latibulis quibus abditi fuerant: & vnanimi auxilium caeleste consilio petentes, ne ad interuencionem vsquequaquē deleerentur. Vtebantur eo tempore Ambrosio Aureliano duce, viro modesto: qui solus fortè Romanae gentis, tempore praefatae tempestatis superfuerat, occisis in eadem parentibus, regium nomen & insigne ferentibus. Hoc ergo duce pugnam capessunt Britones: & victores prouocantes ad praelium, victoriam Deo fauente suscipiunt: & ex eo tempore nunc hostes, nunc ciues vincebant, vsque ad annum obsessionis Badonicij montis: quandò non minima eisdem hostibus strages dabant, quadragesimo circiter & quarto anno aduentus eorum in Britanniam. Haec verbis venerabilis Bedae repetere volui, quo maior esset fidei historia.

CAPVT XXI.

His testimonijs Bedae adiiciendum putavi: cum dicit ille, Anglorum in Saxonia patriam, ex illo eorum in Britanniam transitu vacuatam dici, non ita accipiendum, quasi ea regio habitatoribus indigeat, cum mittat quotidie qui per omnes se prouincias diffundant, sed quòd tum desiderare visa sit cultores, cum tam frequentes ad militiam commearent. Angli quidem, testatur etiam Ptolemaeo, vocati ab olim, sed atatis processu corrupto (vt fit) vocabulo, pro Anglis Angiri dici coeperunt, quorum princeps & edekindus posteris seculis toti prouinciae dominabatur illo tempore, quo Magnus Karolus prouinciam omnem Saxoniae ad sacra Christi cogeret: hoc